

Sygn. akt I ACa 772/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Barbara Trębska (spr.)

Sędzia SA Hanna Muras

Sędzia SO del. Anna Strączyńska

Protokolant – st. sekr. sąd. Ewelina Borowska

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w B.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B.

o stwierdzenie nieważności uchwały ewentualnie o uchylenie uchwały

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 31 października 2012 r., sygn. akt XVI GC 60/11

1. oddala apelację;

2. zasądza od Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w B. na rzecz (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I A Ca 772/13

UZASADNIENIE

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w B. wniosła o stwierdzenie nieważności ewentualnie uchylenie uchwały nr (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. z dnia 4 stycznia 2011 r. w przedmiocie zmiany umowy spółki i podwyższenia kapitału zakładowego.

Powódka posiadająca 49% udziałów w (...) Sp. z o.o. wyjaśniła, że zaskarżona uchwała została przyjęta głosami drugiego wspólnika – T. A., które stanowiły jedynie bezwzględną większość głosów (51%). W okolicznościach w jakich uchwała była podejmowana (umowa spółki nie przewidywała procedury objęcia udziałów w przypadku podwyższenia kapitału zakładowego), przyznanie udziałów w odmiennych proporcjach od dotychczas posiadanych wymagało zmiany umowy spółki. Przyjęcie takiej uchwały jako wpływającej na uszczuplenie praw dotychczasowych, wymagało jednomyślności wszystkich wspólników. Powód podniósł także, że rozwiązanie przyjęte w treści uchwały, jest dla niego niekorzystne, gdyż ma na celu uprzywilejowanie pozycji drugiego wspólnika, który jest jedynym członkiem zarządu pozwanej spółki, i który w świetle zaskarżonej uchwały uprawniony jest decydować, komu przyznać

nieobjęte udziały. Odnosząc się do przesłanek roszczenia o uchylenie uchwały powódka podała, że o sprzeczności zaskarżonej uchwały z umową spółki świadczy dopuszczenie możliwości objęcia udziałów przez osoby przedstawione przez zarząd. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest także naruszenie praw udziałowych dotychczasowych wspólników, w tym prawa do dywidendy, poprzez konieczność uwzględnienia nowego wspólnika w podziale zysku.

Wyrokiem zaocznym z dnia 24 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił powództwo o stwierdzenie nieważności zaskarżonej uchwały i zasądził zwrot kosztów procesu.

W sprzeciwie od tego wyroku pozwana (...) Spółka z o.o. z siedzibą w B. wniosła o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu podniosła, że w dniu podjęcia uchwał wspólnik T. A. posiadał (...) udziałów w kapitale zakładowym pozwanej, w związku z czym powódka posiadając 49 udziałów, nie dysponował 49% głosów na przedmiotowym zgromadzeniu. Uchwała została zatem podjęta zgodnie z regułami ustalonymi w k.s.h., tj. 2/3 głosów wspólników. Po podjęciu uchwały, powód nie zdecydował się na objęcie przypadających na niego nowych udziałów. Dlatego też udziały te objął drugi wspólnik, zgodnie z treścią zaskarżonej uchwały.

Wyrokiem z dnia 3 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uchylił wyrok zaoczny i oddalił powództwo. Orzeczenie to oparł o następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną.

Uchwałą z dnia 20 lutego 2009 r. została zmieniona umowa (...) Sp. z o.o. poprzez wprowadzenie m.in. możliwości podwyższenia kapitału zakładowego bez zmiany umowy spółki. Zmiany te zostały wpisane do KRS, zaś uchwała ta nie została zaskarżona. W dniu 15 czerwca 2009 r. zostały podjęte uchwały nr (...) zgromadzenia wspólników, na mocy których kapitał zakładowy został podwyższony o kwotę 165.000 zł, tj. do kwoty 330.000 zł. Podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane w KRS. W dniu 19 listopada 2009 r. podjęto kolejną uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego, do kwoty 990.000 zł. W wyniku tych podwyższeń kapitału zakładowego, na dzień 25 lutego 2010 r. w KRS widniał wpis o posiadaniu przez wspólnika T. A. 551 udziałów, natomiast przez powódkę – 49 udziałów.

W dniu 4 stycznia 2011 r. w W. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) Sp. z o.o. Na zgromadzeniu została podjęta m.in. uchwała nr (...), mocą której Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników:

1/ dokonało podwyższenia kapitału zakładowego spółki poprzez zmianę umowy spółki i podwyższyło kapitał zakładowy (...) Sp. z o.o. z kwoty 990.000 zł do kwoty 1.980.000 zł, tj. o kwotę 990.000 zł poprzez ustanowienie 600 nowych udziałów o wartości 1.650 zł każdy z nich;

2/ postanowiło, że dotychczasowi wspólnicy mają prawo pierwszeństwa do objęcia nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym w stosunku do swoich dotychczasowych udziałów;

3/ postanowiło, że w przypadku nieskorzystania z przewidzianego w art. 258 § 1 k.s.h. prawa pierwszeństwa przez któregoś z dotychczasowych wspólników, Zarząd Spółki będzie uprawniony do przedstawienia nieobjętych przez uprawnionego wspólnika udziałów drugiemu wspólnikowi do objęcia; zaś w razie nieskorzystania z przewidzianego w art. 258 § 1 k.s.h. prawa pierwszeństwa przez obu dotychczasowych wspólników, Zarząd Spółki będzie uprawniony do przedstawienia nieobjętych przez uprawnionych wspólników udziałów wskazanej przez siebie osobie do objęcia;

4/ postanowiło, iż § 8 pkt 1 umowy spółki otrzymuje brzmienie: kapitał zakładowy spółki wynosi 1.980.000 zł i dzieli się na 1.200 udziałów po 1.650 zł każdy.

Uchwała została podjęta w głosowaniu jawnym. Za podjęciem uchwały oddano 551 głosów, przeciw 49 głosów, zaś głosów wstrzymujących się nie oddano. Reprezentant powódki zgłosił sprzeciw. Zmiany dokonane w umowie ww. uchwałą zostały zarejestrowane w KRS w dniu 15 marca 2011 r.

Wyrokiem z dnia 23 marca 2011 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 17 lutego 2010 r. stwierdzającego nieważność uchwał nr (...) z dnia 15 czerwca 2009 r. w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego do kwoty 330.000 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd rozważał zasadność roszczenia o stwierdzenie nieważności zaskarżonej uchwały, a więc przesłanki określone w art. 252 § 1 k.s.h., zgodnie z którymi nieważne są te uchwały, które są sprzeczne z ustawą, czyli normami typu *ius cogens*. Wskazał, że normę tego typu wywieść można z art. 246 § 3 k.s.h., zgodnie z którym uchwała dotycząca zmiany umowy spółki, zwiększająca świadczenia wspólników lub uszczuplająca prawa udziałowe wspólników bądź prawa przyznane osobiście poszczególnym wspólnikom, wymaga zgody wszystkich wspólników, których dotyczy. W ocenie Sądu przepis ten jednak nie miał zastosowania. Przedmiotem uchwały była zmiana umowy spółki poprzez podniesienie kapitału zakładowego spółki i określenie sposobu objęcia nowych udziałów przez wspólników. Podwyższenie kapitału w spółce kapitału stanowi jeden z typowych sposobów zmiany umowy spółki, który ma na celu zwiększenie jej aktywów, a w konsekwencji – wypracowania wyższych zysków. Dlatego też nie ma do niej zastosowanie cytowany przepis, lecz art. 246 § 1 k.s.h., który stanowi, że do podjęcia takiej uchwały potrzebne jest 2/3 głosów na zgromadzeniu wspólników.

Podniósł Sąd, że istotne jest to, czy przy okazji podwyższenia kapitału zakładowego nie zostaje ustalony sposób objęcia nowych udziałów, który narusza prawa wspólników zapisane w umowie. Wówczas bowiem niezbędne byłyby głosy również tego wspólnika, którego prawa zostają w ten sposób ograniczone (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2010 r., II CSK 505/09, LEX nr 610128). Uwzględniając powyższe wskazał Sąd, że zaskarżona uchwała przewidywała prawo pierwszeństwa dla wspólników, a dopiero w sytuacji gdyby dotychczasowi wspólnicy nie objęli tych udziałów, tworzyła dla zarządu spółki możliwość ich dyspozycji wspólnikom i osobom trzecim. Tymczasem w umowie spółki nie było regulacji w tym przedmiocie. Tym samym treść uchwały nie uszczuplała praw żadnego ze wspólników i mieściła się w dyspozycji art. 258 § 1 k.s.h., który umożliwia wspólnikom dowolne dysponowanie nowymi udziałami w spółce. Również więc do tej części uchwały zastosowanie miał art. 246 § 1 k.s.h., wymagający do jej podjęcia większości 2/3 głosów.

Sąd uznał także, że wspólnik T. A. dysponował taką większością głosów. Z odpisu KRS pozwanej wynika, że na dzień podjęcia zaskarżonej uchwały T. A. posiadał 400 udziałów w kapitale zakładowym pozwanej spółki, gdy tymczasem powód – 49. Jest to stan obliczony z uwzględnieniem wyroku Sądu Okręgowego stwierdzającego nieważność uchwały z dnia 15 czerwca 2009 r., co świadczy, że zaskarżona uchwała nie została podjęta z naruszeniem norm zawartych w przepisie art. 246 k.s.h.

Jeśli chodzi o wskazane przez powoda podstawy do uchylenia zaskarżonej uchwały, Sąd stwierdził, że powód nie wykazał ich zasadności. Nie można traktować uchwały podwyższającej kapitał zakładowy w spółce za naruszającą dobre obyczaje kupieckie czy interes wspólnika, w sytuacji gdy wspólnik ten ma zagwarantowane prawo pierwokupu, a taka sytuacja miała miejsce w rozpoznawanym sporze. Również nie narusza wymienionych zasad okoliczność, iż zarząd spółki staje się dysponentem udziałów nieobjętych przez dotychczasowych wspólników w ramach prawa pierwszeństwa. Przyjęcie odmiennego zapatrywania uderzałoby w istotę spółki kapitałowej, która - inaczej niż spółka osobowa – powołana jest do realizowania celów gospodarczych w dowolnych składach osobowych. (...) spółki z o.o. nie odpowiadają majątkiem osobistym za zobowiązania spółki, w związku nie ma znaczenia, kto współtworzy taką spółkę, dopóki wnosi umówione wkłady. Dokapitalizowanie spółki także poprzez włączenie w jej skład innych wspólników stanowi więc realizację celu nadrzędnego. Świadczy o tym także treść powołanego już art. 258 k.s.h. O naruszeniu interesów wspólnika można by było ewentualnie mówić w sytuacji, kiedy podnoszenie kapitału zakładowego spółki nie miałyby uzasadnienia ekonomicznego, a służyło *de facto* jedynie zmniejszeniu udziałów jednego wspólników i jego wpływu na decyzje spółki. Co prawda, powód powołał się na istnienie takiej sytuacji, jednak dla jej wykazania nie powołał żadnych środków dowodowych. Nie zostały chociażby przedstawione dokumenty księgowe spółki, z których można by było wywieść zbędność kroków podejmowanych w tej mierze przez podjęcie zaskarżonej uchwały, z uwagi na istnienie wystarczających środków na prowadzoną działalność. To wszakże na powodzie spoczywał ciężar udowodnienia tego faktu, w oparciu o art. 6 k.c. Zaniechania w tej mierze muszą skutkować nieuwzględnieniem żądań powoda.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, zarzucając:

1/ naruszenie prawa materialnego - art. 258 w zw. z art. 255 § 1 k.s.h. w zw. z art. 252 § 1 k.s.h. poprzez jego niezastosowanie i nie wzięcie pod uwagę, iż uchwała określająca sposób objęcia nowych udziałów przez wspólników w podwyższonym kapitale zakładowym spółki wymaga zmiany umowy spółki, tymczasem przedmiotowa uchwała choć zmieniała zasady obowiązujące w art. 258 k.s.h. nie została podjęta w trybie zmiany umowy spółki, a umowa spółki nie przewidywała szczególnych regulacji w tym zakresie;

2/ naruszenie przepisów prawa materialnego- art. 246 § 3 k.s.h. w zw. z art. 252 § 1 k.s.h. przez jego niezastosowanie objawiające się przyjęciem, iż uchwała określająca sposób objęcia nowych udziałów powstałych na skutek podwyższenia kapitału zakładowego spółki, przyznająca m.in. prawo objęcia nowych udziałów wskazanej przez Zarząd osobie, nie ma charakteru uszczuplającego prawa udziałowe wspólnika, a w konsekwencji nie wymaga zgody wspólnika- powódki;

3/ naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 246 § 1 k.s.h. w zw. z art. 252 § 1 k.s.h. przez jego niewłaściwe zastosowanie objawiające się przyjęciem, iż uchwała określająca sposób objęcia nowych udziałów powstałych na skutek podwyższenia kapitału zakładowego spółki, przyznająca m.in. prawo objęcia nowych udziałów wskazanej przez Zarząd osobie, tym samym uprzywilewująca pozycję drugiego wspólnika T. A., który jest jednocześnie jedynym członkiem Zarządu i który w świetle zaskarżonej uchwały, uprawniony jest do decydowania komu przyznać nieobjęte udziały, wymaga dla ważnego podjęcia wielkości 2/3 głosów, w sytuacji gdy uchwał ta, jako uszczuplająca prawa udziałowe wspólnika, powinna zostać podjęta za zgodą wspólników, których dotyczy, a w przedmiotowej sprawie za zgodą powódki;

4/ naruszenie prawa materialnego- art. 252 § 4 w zw. z art. 252 § 1 k.s.h. poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie podniesionego przez powódkę zarzutu nieważności innych uchwał poprzedzających zaskarżoną uchwałę w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego spółki tj. uchwały NZW z dnia 15.06.2009 r. podwyższającej kapitał zakładowy spółki z kwoty 165.000 zł do kwoty 330.000 zł, uchwały NZW z dnia 19.11.2009 r. podwyższającej kapitał zakładowy spółki z kwoty 330.000 zł do kwoty 990.000 zł,;

5/ naruszenie prawa materialnego - art. 254 § 1 w zw. z art. 252 § 1 k.s.h. poprzez jego nie zastosowanie, a przez to nieuwzględnienie, że zakres stwierdzenia nieważności uchwał nr (...) z dnia 15.06.2009 r. powoduje konsekwencję w postaci konieczności podjęcia oceny zgodności z prawem uchwał podejmowanych po dniu podjęcia uchwał, której stwierdzono nieważność.

6/ naruszenie prawa materialnego - art. 245 w zw. z art. 246 w zw. z art. 252 § 1 k.s.h. poprzez głosowanie kwestionowanej uchwały błędną ilością głosów wspólnika T. A. wobec stwierdzenia nieważności uchwał nr (...) NZW z dnia 15 czerwca 2009 roku podwyższających kapitał zakładowy spółki oraz nieważnością uchwały w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego podjętej na NZW w dniu 19.11.2009 r.;

7/ naruszenie prawa materialnego- art. 249 § 1 k.s.h. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie w okolicznościach niniejszej sprawy, iż nie zachodzą okoliczności uzasadniające uchylenie uchwały nr (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 4 stycznia 2011 roku,

8/ art. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez błędne przyjęcie, iż powódka nie udowodniła podstaw do uchylenia zaskarżonej uchwały,

9/ naruszenie przepisów prawa procesowego mającego istotny wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia- art. 233 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonanie jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału.

W konkluzji powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez utrzymanie w mocy wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 listopada 2011 r., ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez

uwzględnienie powództwa i uchylenie zaskarżonej uchwały oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy oraz z uwagi na okoliczność, iż wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się niezasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu pierwszej instancji stanowiące podstawę faktyczną rozstrzygnięcia i przyjmuje je za własne. Nie były one kwestionowane przez skarżącą. Ustalenia te wymagają uzupełnienia o nową okoliczność powstałą już po wydaniu zaskarżonego wyroku, a mianowicie wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie I A Ca 1380/14, mocą którego uprawomocnił się wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie XXVI GC 716/12 oddalający powództwo o ustalenie nieistnienia uchwał nr (...) podjętych w dniu 19 listopada 2009 r. przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) Spółki z o.o. w B..

Z uchybień procesowych podniosła ona zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. (bez wskazania jednostki redakcyjnej). Przepis ten reguluje jedynie kwestię oceny wiarygodności i mocy (wartości) dowodowej przeprowadzonych w sprawie dowodów, a nie poczynionych ustaleń faktycznych, czy wyprowadzonych z materiału dowodowego wniosków. Uchybienia w tym zakresie winny się skonkretyzować w zarzucie sprzeczności ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym. Zaniechanie zaś wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału czy też pominięcie przez sąd przy wyrokowaniu określonej okoliczności faktycznej, nawet jeżeli strona uważa ją za okoliczność istotną dla rozstrzygnięcia sprawy nie stanowi o naruszeniu powyższego przepisu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2003 r., II CK 293/02, Lex nr 151622).

Tymczasem skarżąca w ramach tego naruszenia art. 233 k.p.c. zarzuca pominięcie niektórych z dowodów, w jej ocenie mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w tym przede wszystkim dla oceny zaskarżonej uchwały jako sprzecznej z dobrymi obyczajami i mającej na celu pokrzywdzenie wspólnika. Nie jest to zarzut zasadny. Wymienione w apelacji dowody w postaci dokumentów, w tym m.in. wyrok SA wydany w sprawie VI ACa 1095/11, który Sąd pierwszej instancji uwzględnił w sprawie niniejszej, nie dowodzą powyższej tezy. Wymienione protokoły zgromadzeń wspólników z dnia 20 lutego 2009 r. i 9 grudnia 2010 r. zawierają jedynie podjęte na nich uchwały. W sprawie nie było zaś sporne, że drugi wspólnik pozwanej spółki dążył do znacznego podwyższenia kapitału zakładowego, czemu służyć miały podjęte na wymienionych zgromadzeniach uchwały. Nie wynika z nich natomiast cel takiego działania. Nie sposób z nich wywieść np., aby były podejmowane bez ekonomicznego uzasadnienia. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie VI ACa 1095/11 jest dowodem tylko na to, że uchwały nr (...) Zgromadzenia Wspólników z dnia 15 czerwca 2009 r., także dotyczące podwyższenia kapitału zakładowego są nieważne, gdyż podwyższenie to nastąpiło bez zmiany umowy spółki, jako że uchwała z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie umowy spółki w tym zakresie okazała się nieważna. Wbrew zarzutowi apelacji nie wynika z tego dowodu, aby uchwała z dnia 4 stycznia 2011 r. była sprzeczna z umową, dobrymi obyczajami i miła na celu pokrzywdzenie wspólnika i aby pozwana nie wykazała okoliczności przeciwnych twierdzeniom powódki, a mianowicie ekonomicznego uzasadnienia dokonania kolejnego podwyższenia kapitału. Przedmiotem postępowania w sprawie VI ACa 1095/11 była jedynie kwestia ważności uchwał nr (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników pozwanej spółki z dnia 15 czerwca 2009 r., a zatem Sąd Apelacyjny nie zajmował się przesłankami do uchylenia tych uchwał, a już żadną miarą nie mógł rozważać ważności czy zgodności z umową uchwały z dnia 4 stycznia 2011 r., która jest przedmiotem niniejszego postępowania.

Niezasadne są także liczne zarzuty naruszenia prawa materialnego.

Pierwszy z nich zarzucający naruszenie art. 258 w zw. z art. 255 i 252 k.s.h. jest mało zrozumiały. Zaskarżona uchwała dotyczy podwyższenia kapitału zakładowego w trybie zmiany umowy spółki. Wbrew zarzutowi apelacji obie te kwestie, tj. podwyższenia kapitału zakładowego i zmiana umowy spółki w tym zakresie (w sytuacji, gdy dotychczasowa umowa nie przewidywała podwyższania kapitału) mogły być uregulowane w jednej uchwale, byleby zapadła ona wymaganą

dla zmiany umowy spółki większością głosów i aby uchwała była zaprotokołowana przez notariusza. Uchwała określa wysokość podwyższonego kapitału, a także sposób objęcia nowych udziałów nie naruszający zasad określonych w art. 258 k.s.h., czyli pierwszeństwa dotychczasowych wspólników. Wbrew sformułowanemu w apelacji tezom prawo to nie zostało wyłączone. Wszak w punkcie drugim zaskarżonej uchwały jednoznacznie postanowiono, że „dotychczasowi wspólnicy mają prawo do objęcia nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym w stosunku do swoich udziałów”, co w istocie jest powtórzeniem zasady z art. 258 § 1 zd. 1 k.s.h. Okoliczność, że uchwała reguluje także sytuację, gdy dotychczasowi wspólnicy nie skorzystają z tego prawa, nie czyni uchwały sprzeczną z wymienionym przepisem.

Zarzut drugi i trzeci apelacji dotyczy naruszenia art. 246 § 3 k.s.h., którego skarżąca upatruje w wadliwym, jej zdaniem, przyjęciu przez Sąd Okręgowy, że zaskarżona uchwała nie uszczupla praw udziałowych, a zatem nie musiała być podjęta za zgodą wszystkich wspólników, a zatem i powódki. Zarzut ten nie jest trafny. Podwyższenie kapitału zakładowego nie stanowi przypadku wymienionego w powołanym przepisie, gdyż z istoty spółki kapitałowej wynika, że podwyższenie kapitału zakładowego nie uszczupla praw udziałowych dotychczasowych wspólników. Podwyższenie kapitału jest z natury rzeczy celowe i pragmatyczne, służące rozwojowi spółki, a przez to korzystne również dla wspólników. Podnosi ono renomę i wiarygodność spółki, ułatwia uzyskiwanie kredytów oraz zawieranie umów i porozumień. Ustalenia w umowie spółki (umowie pierwotnej) co do wysokości kapitału zakładowego nie są trwałe, niewzruszalne, przeciwnie, działania zmierzające do dokapitalizowania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością znajdują aprobatę w ustawie (zob. art. 154 i 257 k.s.h.). W zaskarżonej uchwale ustalono zasady podwyższenia kapitału zakładowego przy uwzględnieniu równych praw i obowiązków obu wspólników. Nie przewidziano udziałów uprzywilejowanych lub innych preferencji jednostkowych, każdy wspólnik uzyskał prawo nabycia podwyższonego kapitału według posiadanych udziałów i każdy nabył pierwszeństwo do tego nabycia w ramach udziałów, co było zgodne z treścią art. 20 i 174 k.s.h. Uchwała stworzyła powódce uprawnienie, a nie obowiązek spełnienia świadczenia. Uprawnienie nie było powiązane z obowiązkiem, lecz tylko dawało uprawnionemu wybór decyzji. Uchwały nie uszczuplały również praw udziałowych powódki, tylko stwarzały możliwość polepszenia jej sytuacji w ramach posiadanych udziałów (m.in. w zakresie przyszłych zysków).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2008 r. (VCSK 283/08, OSNC 2009/12/170) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że uchwała wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością o podwyższeniu kapitału zakładowego przez zmianę umowy spółki nie wymaga jednomyślności. Sąd Apelacyjny pogląd ten podziela.

Kolejne trzy zarzuty naruszenia prawa materialnego kwestionują ważność skarżonej uchwały z uwagi na brak wymaganej większości 2/3 głosów niezbędnych dla zmiany umowy spółki. Zdaniem skarżącej drugi wspólnik pozwanej spółki nie miał takiej większości, gdyż dysponował tylko 51 głosami, jako że nie powinno się uwzględniać udziałów, jakie objął na podstawie uchwały z dnia 15 czerwca 2009 r. i 19 listopada 2009 r., gdyż uchwały te były nieważne. I te zarzuty apelacji są nietrafne.

Istotnie, uchwały z dnia 15 czerwca 2009 r. zostały wyeliminowane z obrotu po ich zaskarżeniu przez powódkę wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 17 lutego 2010 r., który się uprawomocnił po oddaleniu apelacji pozwanej wyrokiem SA z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie VI ACa 1095/10. Uchwałami z dnia 15 czerwca 2009 r. kapitał zakładowy spółki został podwyższony do 330.000 zł, utworzono na jej podstawie 100 nowych udziałów, które w całości objął drugi ze wspólników – T. A.. Uchwała ta jednak była ważna i obowiązywała w dniu 19 listopada 2009 r., kiedy to Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników dokonało zmiany umowy spółki i podwyższenia kapitału zakładowego do kwoty 990.000 zł. Uchwała ta nie została przez powódkę zaskarżona w trybach przewidzianych w kodeksie spółek handlowych a więc ani w drodze powództwa o stwierdzenie jej nieważności ani powództwa o jej uchylenie. Dopiero już po upływie terminów do jej zaskarżenia (art. 251 i 252 § 3 k.s.h.), wniosła ona o ustalenie nieistnienia tej uchwały. Jej powództwo w tym zakresie zastało prawomocnie oddalone. Oznacza to, że w dacie 4 stycznia 2011 r., gdy podejmowana była zaskarżona w tym procesie uchwała, wspólnik T. A., który objął także w całości udziały powstałe na mocy uchwały z 19 listopada 2009 r. (400 udziałów) – wobec nie skorzystania przez powódkę z prawa pierwszeństwa – dysponował w dniu 4 stycznia 2011 r. wymaganą kwalifikowaną większością głosów (2/3) do podjęcia uchwały o zmianie umowy

spółki i podwyższeniu kapitału zakładowego, nawet po uwzględnieniu wyroku stwierdzającego nieważność uchwał z 15 czerwca 2009 r.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 18 września 2013 r. (III CZP 13/13, OSNC 2014/3/23) wyrok sądu stwierdzający nieważność sprzecznej z ustawą uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ma charakter konstytutywny. Oznacza to, że dopóki uchwała nie zostanie wyeliminowana z obrotu orzeczeniem sądu stwierdzającym jej nieważność, jest ona ważna i wywołuje określone w niej skutki prawne.

Brak jest podstaw do stwierdzenia w tym procesie nieważności uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego podjętej w dniu 19 listopada 2009 r. Powód nie może wywodzić nieważności uchwały z 4 stycznia 2011 r. z nieważności uchwały z 19 listopada 2009 r., której we właściwym czasie i trybie nie zaskarżył. Nie temu służy przewidziana w art. 252 § 4 k.s.h. możliwość podniesienia zarzutu nieważności uchwały. Jest to zarzut obrony, nie dający podstawy do zaskarżania uchwał na tej podstawie, że wcześniejsza, od której zależała ważność uchwały późniejszej była nieważna.

Prawidłowe są także rozważania Sądu Okręgowego odnośnie do roszczenia powódki o uchylenie uchwały, jako sprzecznej z umową i naruszającej dobre obyczaje i krzywdzącej powódkę jako wspólnika. Wbrew twierdzeniu skarżącej sprzeczność z ustawą nie jest tożsama z umową spółki. Skarżąca nawet nie wskazuje, z którymi postanowieniem umowy spółki zaskarżona uchwała jest sprzeczna.

Zgodzić się należy z Sądem pierwszej instancji, że to na powódce ciążył obowiązek dowodu, że podwyższenie kapitału nie było ekonomicznie uzasadnione, co miałoby świadczyć, że uchwała miała na celu pokrzywdzenie powódki jako wspólnika mniejszościowego. To powódka bowiem z faktu tego wywodziła skutki prawne, a zatem zgodnie z ciężarem dowodu określonym w art. 6 k.c. winna okoliczność tę wykazać. Stawianie obecnie zarzutu, że żadna z uchwał dotycząca podwyższenia kapitału zakładowego nie uzasadniał ekonomicznej potrzeby takich decyzji także nie obciąża pozwanej. Nie ma obowiązku uzasadniania uchwał zgromadzeń wspólników, a jeżeli powódka miała w tym zakresie wątpliwości, winna je podnieść i zażądać wyjaśnień w czasie posiedzenia zgromadzenia. Jej przedstawiciel był na nim obecny, lecz z przedłożonego protokołu nie wynika, aby pytał o przyczynę podwyższenia kapitału zakładowego.

Uchwała, mocą której zarządowi spółki przyznaje się uprawnienie do wskazania nabywcy udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym w przypadku, gdy dotychczasowi wspólnicy nie skorzystają z prawa pierwszeństwa, nie może być uznana za regulację mającą na celu pokrzywdzenie wspólnika. Także gdy umowa spółki nie reguluje procedury odnośnie do objęcia nowych udziałów, to zarząd może przedstawić pozostałe udziały do objęcia dowolnie wybranym przez siebie osobom (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2006 r., IV CK 449/03). Regulacja taka nie krzywdzi wspólnika, gdyż miał on prawo do objęcia przypadających na niego udziałów. O tym zaś komu przypadną te nieobjęte, decyduje z reguły organ spółki jakim jest zarząd a nie poszczególni wspólnicy. Zaskarżona uchwała kompetencję tę scedowała nie na drugiego wspólnika lecz na zarząd, a okoliczność, że był on członkiem zarządu spółki nie ma znaczenia. Zarzut skarżącej byłby zasadny, gdyby istotnie jak twierdzi, uchwała dawała takie uprawnienie nie zarządowi a wspólnikowi, ci nie miało miejsca. Podnieść należy, że w rozpoznawanej sprawie kwestia powyższa o tyle nie ma znaczenia, że wszystkie nowoutworzone udziały – wobec nieskorzystania przez powódkę z prawa pierwszeństwa – objął drugi wspólnik, a zatem nie zachodziła potrzeba wskazywania przez zarząd nabywcy nowych udziałów. Drugi zatem wspólnik – T. A., będący jednocześnie członkiem zarządu – nie decydował komu nieobjęte przez powoda udziały przypadną.

Niezasadne są zarzuty skarżącej, że uchwała zmierza do pozbawienia jej udziału w decydowaniu o działalności spółki, bo powódka nie ma wpływu na decyzje majątkowe, finansowe, osobowe jakie dokonują się w spółce. Wszak także przy proporcji głosów 49 do 51 powódka takiego wpływu nie miała, a zatem nie decydowała w żaden sposób o bieżącej działalności spółki. Jej głos miałby znaczenie tylko w przypadku uchwał dotyczących istotnych kwestii wymienionych w art. 246 § 1 k.s.h.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki jako pozbawioną uzasadnionych podstaw (art. 385 k.p.c.). O kosztach postępowania (kosztach zastępstwa procesowego pozwanej) orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c.